

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Signis Prædestinationis, Et Reprobationis, Et De Numero Prædestinatorum, Ac Reprobatorum

Recupito, Giulio Cesare

Lvgdvni, 1681

Caput Ultimum. Diluuntur argumenta pro maiore numero electorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44272

potest sumi argumentum de bona morte eorum, qui malè vixerint, immo potius potest ab eo sumi argumentum contrarium, non conringere eos, qui malè vixerint, saluari nisi culpas diluant martyrio.

Retorqueo denique ultimò hoc argumentum, quia ut notat Arnoldus loc. cit. considerare necesse est quem locum, quem modum, quod tempus hæc causa habuerit: quia factum est hoc privilegium ex præfentiali assistentia Deiparæ & Christi: Deiparæ, quæ astabat media inter sanctum Latronem & Christum, de quo tractat. præced. num. 266. Christi verò mundum in eo temporis articulo redimentis. Dum, ut notat Bernardus tract. in illud Ego sum vitis vera cap. 9. *in cruce tanquam in sede sponsali, die nuptiali sederet*, Quod si, quando Christus in cruce pendeat, & ex eo largissimè rivi sanguinis defluebant, quando opus redemptionis fervebat, quando Crucifixus per tot ora quot vulnera è crucis cathedra pœnitentiam prædicabat, è duobus latronibus consortibus non utrumque convertit, sed utrum; quid sperandum est de iis, qui postquam malè vixerint, moriuntur non cum Christo in cruce, sed inter amicos decumbentes in culcitra? Certè potuit Christus latronem utrumque convertere: sed voluit in hoc summam difficultatem ostendere conversionis eorum, qui malè vixerunt. Et ideo, iuxta evulgatum axioma: *Vnum convertit, ne desperares: alterum reliquit, ne præsumeres.*

C A P V T V L T I M V M.

Diluuntur argumenta pro maiore numero electorum.

EX dictis facile est eruere responsiones ad fundamenta contrariæ sententia. XXXVI.

Ad primum è scripturis, in quibus magnificatur multitudo electorum, respondeo cum Augustino lib. 3. contra Cresconium cap. 66. ubi: *Solue, inquit, quæstionem. Cum Christus dicat, quàm arcta est via, quæ ducit ad vitam, pauci sunt qui inveniunt eam. Et idem ipse alibi dicat, multi ab Oriente, &c. recumbent cum Abraham, Isaac, & Iacob in regno cælorum. Quomodo in Apocalypsi demonstratur eorum multitudo, quam numerare nemo poterat ex omni gente, & tribu, & lingua habentium stolas albas palmasque ferentium: quomodo iidem sunt pauci, qui multi? neque enim unum horum verum est, alterum falsum: cum sit virumque diuina veritate prolatum. Nisi quia iidem ipsi boni, verique Christiani, qui per se ipsos multi sunt; in comparatione malorum: falsorumque, iidem pauci sunt. Ex Augustino igitur prædestinati absolutè multi sunt, respectuè ad reprobos pauci sunt. Hæc de beatissima illa turba, sine turba: in qua quilibet è turba est electus ex millibus.*

Respondetur ad scripturas Pro numero prædestinatorum allatas.

Ad locum allatum è Psal. 138. respondeo ibi non loqui Prophetam de solis electis, sed de quibuscumque fidelibus. Cum enim dicit, *nimis honorati sunt amici tui Deus: nimis confortatus est principatus eorum*, loquitur de Apostolis. Quamobrem Augustinus, *nimis*, inquit, *confortatus est principatus eorum: facti sunt Apostoli: facti duces Ecclesia: facti arietes ducentes greges*. Ac proinde id quod sequitur *dinumerabo eos, & super arenam multiplicabuntur*, non potest de iis intelligi, qui non excefferunt numerum duodenarium; sed de iis qui conuersi ad fidem per ipsos ad eorum principatū pertinent. Ideo ea verba explicans idem Augustinus, *Per illos*, inquit, *nata est tanta multitudo, quæ iam sicut arena numerari non potest*. Hic ergo locus non est ad rem: cum ibi non sit sermo de solis electis, sed de quibuscumque fidelibus.

Ad locum allatum è Psal. 39. respondeo ex eo loco colligi oppositum, iuxta glossam Augustini: Qui ea verba explicans, *multiplicati sunt super numerum*: vult multiplicatos esse reprobos super numerum electorum. *Est*, inquit, *numerus: sunt super numerum*. *Numerus certus est pertinens ad illam coelestem Hierusalem. Nouit Dominus, qui sunt eius, Christianos fideles, precepta seruantes, &c. ipsi ad numerum pertinent: sed numquid soli sunt? (alii) & super numerum. Nam etsi modo, pauci sunt, pauci in comparatione multitudinis malarum frequentiarum. Quantis turbis implentur Ecclesie, pressius se urgent, prope se suffocant multitudine. Rursus ab iis ipsis, si minus est, curritur ad amphibeatum: isti sunt super numerum*. Ex Augustino igitur reprobi multiplicantur super numerum electorum, quos dicit esse paucos respectu multitudinis turbatarum, quæ implent Ecclesias. Vnde patet apertè loqui de paucitate respectiue ad multitudinem fidelium. Obseruandum est etiam dici ab Augustino electos pertinere ad certum numerum, reprobos autem multiplicari super numerum: quia illa multiplicatio esset numerus sine numero. Ideo dicitur Eccles. 1. *Stultorum infinitus est numerus*. Stulti autem dicuntur reprobi: cum nulla excogitari possit maior stultitia, quàm æterna pro temporalibus perdere. Horum infinitus est numerus: cum contra de electis dicitur Sap. 5, *computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos fors illorum est*. Computatio fit intra certum numerum, & fors inter multos obtingit paucis.

Ad primam confirmationem è Scripturis, ad locum ex Matth. 25. vbi vnstantam repertus est non habens vestem nuptialem, respondeo cum Augustino in Psal. 61. vbi mouens eandem difficultatem, *Impleta*, inquit, *sunt nuptia discumbentium, proiectus est inde solus vnus: & dicitis, Multi enim sunt vocati, pauci verò electi. Cur non potius, Omnes vocati, multi electi, vnus proiectus? Si diceret, Multi sunt vocati, & plures electi: pauci verò reprobi; in paucis fortè verifi-*

milis intelligeremus unum illum. Nunc verò dicit, quod unus projectus est. & subdit, Multi enim sunt vocati, pauci verò electi. Qui sunt electi, nisi qui remanserunt? Projecto uno, electi remanserunt. Quomodo projecto uno de multis, pauci electi; nisi quia in illo uno multi? Ex contextu igitur, & ex consequentia quam Christus infert, apparet in illo uno includi multos, ut notatum est etiam supra. Plus igitur reperti sunt ibi non habentes vestem nuptialem, quam habentes. Sed illi plures figurati sunt in uno illo, ut ibidem notat Augustinus, tanquam in suo corpore (reproborum) quod constat ex multis, respectu quorum Christus ibi pronunciat paucos esse electos. Et sic, ille locus nostræ sententiæ favet, non oppositæ. Idem dicendum de parabola decem virginum, de qua supra num. 7. Ad secundam confirmationem ex collecta Ecclesiæ, respondeo Ecclesiam conformari divino affectui, secundum quem *Deus vult omnes homines salvos fieri*, i. ad Tim. i. quantum de se est. Et sic, Ecclesia petit quantum de se fideles omnes prædestinari. Ex hoc autem affectu Ecclesiæ non bene infertur ad effectum.

Ad secundum argumentum principale petitum ex Patribus, & primò ad testimonium Damasceni, respondeo ex eo non probari intentum, quia dicit tantum *eos salvari, qui non habuerunt virtutes perfectas ob desidiam, negligentiam, fragilitatem, &c.* hosque post mortem juvari suffragiis fidelium. Quod non solum non est contra nos, sed pro nobis: quia non dicit salvari eos qui vitiis indulserunt, sed eos qui virtutes perfectas non habuerunt: addendo quod voluerint, sed ob desidiam nequiverint. Qui vivendi modus restringitur ad eos qui ad perfectionem aspirant, sed negligentè. Addi potest eum sermonem à Bellarmino in libro de Script. Eccl. recenseri inter suspectos, tanquam suppositivum: utpote in quo fiat mentio de anima Trajani precibus Gregorii ab inferis revocati.

Ad testimonium eorum, qui videntur docere tot esse prædestinatos ex omnibus, quot ex Angelis ceciderunt? respondeo primò, hoc argumento probari plusquam intenditur. Nam si Angelorum multitudo, juxta id quod dicitur à sancto Thoma, incomparabiliter superat numerum non solum omnium hominum, sed etiam omnium entium materialium; utique tertia pars Angelorum excedet numerum omnium hominum: & sic, ad supplendam hanc tertiam partem non sufficeret universitas hominum. Respondeo secundò in eo argumento supponi aliquid falsum, aliquid dubium. Falsum est dici à Bernardo tantum esse numerum electorum, quot ex Angelis ceciderunt. Hæc enim sunt ejus verba loco citato, *Tolle hanc (Ecclesiam) & ipsa sanctorum Angelorum pro imperfectione sui numeri gloria claudicabit: nec Dei Civitas de sui integritate gaudebit.* Hæc Bernardus. Neque aliquid plus reperio in Autore de diligendo Deo. Dicitur autem de-

Respondetur
ad Patrum
auctoritates
pro numero
prædestina-
torum.

XXXVII.
Respondetur
ad eos, qui
dicunt præ-
destinatorum
numerum
æquari An-
gelis repro-
bis.

Bernard.

fectus Angelorum qui ceciderunt, suppleri per homines: ad quod non requiritur, ut adamussem totidem homines subrogentur, quot Angeli perierunt. Sicut nemo dixit id asseri in eo loco Pauli 1. ad Ephesios, *instaurare quæ in calis, &c.* quod ponitur genericè, & indefinite asserendo tantum ruinam Angelorum damnatorum instaurandam erectione hominum beatorum: ex quo potius colligi debet paucitas electorum ex hominibus. Quippe insistendo eidem Bernardo serm. 2. de verbis Isaia, *Qualem necesse est hominem inueniri, qui repudiati locum Angeli sortiatur?* Præterea dubium est, an tertia Angelorum pars ceciderit: tum quia tertia pars, iuxta multos Interpretes, non accipitur præcisè, sed pro magna parte: tum quia illud Apoc. 12. de tertia parte stellarum tracta per caudam Draconis, explicatur à ple-risque de sanctis viris tempore Antichristi trahendis ad peccatum, ut volunt Ribera, Viegas, Cornelius, & alii cum Gregorio lib. 3. 2. Moral. cap. 14. & sic non sumus in casu. Eodem modo respondeo ad testimonia eorum, qui videntur docere plures homines esse beandos, quàm sint Angeli qui ceciderunt. Nã hi Authores supponunt nesciri numerum Angelorum qui ceciderunt: & sic non loquuntur assertivè, sed dubitatiuè de numero hominum beandorum supra numerum Angelorum damnatorum. Ita Augustinus loco citato in Enchir. *Ciuitas,* inquit, *Dei nulla cinium suorum numero fraudabitur: sed uberiore copia fortasse regnabit. Neque enim numero, aut sanctorum hominum, aut immundorum demonum nouimus.* Expresse igitur dubitat de numero demonum: & sic dubitat excedatur necne à numero hominum beandorum.

Reponde-
tur ad S. Gre-
gorium, qui
prædestina-
tos Angelis
æquales fore
dicit.

Ad testimonium Gregorii docentis totidem homines prædestinan-
dos esse, quot Angeli remanserunt; Respondeo primò, vel Grego-
rium non sentire de multitudine Angelorum id quod postea sensit
D. Thomas, nimirum excedi ab ea incomparabiliter numerum om-
nium entium materialium. Vel si hoc sensit, ex testimonio Gregorii
colligi oppositum, nempe multò maiorem partem Angelorum esse
damnata quam saluata: & sic illis qui remaserunt posse coæqua-
ri numerum hominum saluandorum. Cæterum, hoc dici non posse
patet ex Matth. 18. vbi dicit Christus quæsisse ouem quæ perierat, re-
lictis nonaginta nouem in deserto: per quas intelliguntur, iuxta
communem sensum Patrum, Angeli: sicut per vnã ouem homines.
Et sic, similem proportionem habent homines cum Angelis, quam
habet vna ouis ad nonaginta nouem: ita ut omnes homines sint pars
ceterisima totius numeri collecti ex Angelis & hominibus. Tum etiam
id patet ex eo quod singulis hominibus assignantur singuli Angeli
postremi chori: & ex communi assertionem, ita dantur singuli sin-
gulis ut idem Angelus non detur pluribus. Vnde fit ut Angeli beati
postremi chori, saltem adæquent omnes homines qui fuerunt, qui

sunt, qui erunt. Non possunt igitur tot esse homines beandi, quot sunt Angeli qui remanserunt: quandoquidem neque omnes homines beandi, neque soli Angeli postremi chori sunt ii, qui remanserunt; sed præter eos octo alii chori: quorum vnusquisque vt perfectione, ita & numero excedit postremum. Melius igitur alii præter nouem choros Angelorum, decimum chorum faciunt ex communi ordine prædestinatorum, vt insinuat Bonauentura in 2. d. 9. qu. 7. id illustrans antiquo Solis miraculo descendente per decem lineas, 4. Reg. 20. & parabola decem drachmarum, Luc. 15. In quo ordo contrarius electorum ex hominibus videtur poni decuplo minor numero Angelorum sanctorum. Et hæc ad secundum argumentum principale petitum ex Patribus.

Ad tertium ex ratione respondeo, ex eo potius colligi contrarium: cum per totam vitam recidiui magna ex parte damnentur, vt ostensum est cap. 6. Ad confirmationem respondeo, negando maiorem foeminarum adularum partem saluari. Nam, supposita doctrina de maiore parte adulatorum reprobata, quantum hæc reprobatio decrederet in foeminis, tantum accresceret in maribus: & sic horum non solum maior, sed etiam maxima pars damnaretur. Quod videtur inconueniens; præsertim cum argumenta pro foeminis non probent intentum. Nam quod in iis demitur de occasionibus extrinsecis peccandi, augetur ex intrinsecis: scilicet ex ignorantia maiore rerum diuinarum, ex mutabilitate & inconstantia animi, ex fragilitate & debilitate maiori. Aduertendum præterea est, in magnis urbibus magnum etiam esse numerum foeminarum; quæ aut meretricium profitentur, aut lenocinium, aut incantationes & maleficia. Ex his saluatur fere nulla. In aliis verò multis peccata, non quidem maiora, sed occultiore sunt quam in maribus; cum iis multa peccata sint probro: in quibus mares se iactant. Sicut autem bonæ foeminae sunt ad quandam deuotionis sensum propensiores; ita malæ sunt in suis affectibus impotentiores, effrenes ad libidinem, pertinaces in odio, perditæ in amore, fraudibus denique diaboli magis obnoxiae hæredes illius Eua, in quam ab illo deceptam prius peccatum intrauit, quam in virum. Quare sicut Eua foemina fuit causa peccati Adæ: ac proinde radix reprobationis omnium reproborum, dependentis ab eodem peccato: ita foeminae etiam sunt quotidie suis ornatibus, & quæsito fucis decore causa reprobationis maribus, & instrumenta diaboli. De quo plura Chrysostomus. Quare peccata multa, & illæ etiam quæ videntur piæ; negligunt. Denique si homicidia ipsæ, & furta non perpetrant; causæ sunt oranium fere rixarum, & sæpe homicidiorum inter amafios; & causæ etiam furtorum, aut iniustarum detentionum ad ipsarum donaria. Ex hoc autem non solum colligitur maiorem partem foeminarum damnati comparatiuè ad eas quæ saluantur; sed etiam comparatiuè ad mares, non maiorem partem ea-

Respondetur ad rationes pro numero prædestinatorum allatas.

XXXVIII.
An foeminarum plures, saluentur, quam mares.

rum saluari, quàm marium. Et quidem Marsilius in 2. q. 13. dub. 3. affirmat parum numerum saluandorum ex viris & fœminis. Quippe iidem prædestinati post peccatum, qui fuerant antè in statu innocentia: in quo fuit numerus par fœminarum & marium, vt alibi dictum est. Sed hoc nititur falso fundamento, nempe eosdem prædestinari post peccatum, qui fuerant antè. Quod falsum esse ostendit us tomo 2. Theol. lib. 3. q. 15. num. 30. Ruiz verò tomo de prædestinatione, disp. 34. sect. 6. num. 4. affirmat plures fœminas prædestinatas esse, quàm mares. Alensis verò 2. p. q. 95. membr. 4 videtur in hoc propendere, vt plures prædestinati sint mares quàm fœminæ: quia sunt constantiores in bono. Quod videtur probabilius tum ex maiori similitudine sexus virilis ad Christum, tum ex maiori perfectione eiusdem sexus. Nihil autem in hoc decerni potest certi. Quod insinuat Scotus in 2. d. 20. q. 2. dum mouens hoc quæsitum, nihil in hoc decernit. Ad argumenti autem solutionem parum interest an plures fœminæ saluentur quàm viri, an è contra: modò comparatiuè ad damnandos dicatur è fidelibus minorem adutorum partem saluari. Et hæc occasione confirmationis ad tertium principale.

Respondetur ad rationem sumptam è morientibus cum sacramentis.

Ad quartum respondeo eòs, qui malè vixerint, bene mori, accidere vt in paucissimis, quemadmodum ostensum est cap. 7. Neque obstat, quod multi ex his decidant cum sacramentis: quia sæpe contingit, vt vel sacramenta suscipiantur tantum ex quadam consuetudine, & respectu humano, ne quid patiatur existimatio. Quamobrem Politicus quidam ad extremam vnctionem accipiendam sollicitatus dixisse traditur, *vingite me, modò id conducat familia.* Vel suscipiantur bona fide & ex timore gehennæ, non tamen cum dolore & proposito sufficienti. Quæ quidem bona fides sæpe excusat à nouo peccato, non tamen pertingit ad effectum sacramenti, ex defectu veri doloris: qui cū suis requisitis difficile habetur ab homine habituato in peccatis, vt ostensum est loco cit. Quamobrem talis confessio moribundorum sæpe neque est deformis, quia per bonam fidem excusatur à sacrilegio: neque formosa per gratiam, ex defectu materiæ primæ, quæ est supernaturalis dolor; sed erit informis, id est sine deformitate sacrilegii, & sine forma gratiæ: ac proinde non est sufficiens ad salutem.

XXXIX. Dæmones ad fictam penitentiam in morte cur concurrant.

Quod si multi ex hiis videntur post malam vitam bene mori, id est quia videntur aliqua signa doloris externi extorta à timore: latet autem defectus doloris interni non pertingentis ad dolorè super omnia saltem temporalia, sed stantis cum aliqua implicita voluntate, quod si abesset maius periculum, rediretur ad præteritas voluptates. Hoc est ferid aduertendum, vt discrimen fieri possit inter mortem bonam veram, & mortem bonam purtam: quæ nihil ad salutem confert. Immo timendum potius, ne ad hæc signa dæmones, in iis qui malè vixerunt, concurrant. Tum vt sub illa spe salutis decipiant moriens.

tem: & sic non progrediatur ulterius ad verum dolorem. Tum vt decipiant superstites: qui putantes multos ex iis, qui malè vixerunt, bene mori, per similem vitam sibi promittant exitum similem: & sic à sceleribus non deterreantur. Hinc etiam ortum habent multæ revelationes fictæ, quæ vulgari solent à mulierculis: quod scilicet animæ talium, vel talium, qui flagitiosè vixerunt, visæ sint in purgatorio, & interdum etiam in Paradiso. Adnituntur in hoc maximè dæmones, vt alii præsumant saltem post scelera. Et hæc pro responsione ad quartum.

Ad primam confirmationem respondeo primò, argumentum si quid probat, probare plusquam intendit. Quippe ex eo, quod bonitas Dei sit sine mensura, debet mouere efficaciter voluntatem ad communicandam se per gratiam & gloriam, non certis hominibus, sed omnibus quod est falsum. Respondeo secundò directè, hoc argumentum non militare in nostra sententia, qui ponimus in Deo voluntatem efficacem, sed conditionatam, saluandi omnes, per quos non steterit, positis mediis conuenientibus ex parte Dei, vt ostensum est tomo. 2. Theol. lib. 3. vnde intulimus, quod omnes prædestinarentur à Deo, si videret omnes ex parte sua ita cooperaturos auxiliis, vt forent perducendi ad finem per media conuenientia cursui ordinario gratiæ: quibus pauci præuidentur cooperaturi. Ita vt si alii prædestinarentur, oporteret eos perducere ad finem per media, quæ intellectus diuinus iudicat in talibus circumstantiis non conuenientia. Quod est alienum ab ipsamet bonitate diuina, vt explicatum est fusè.

Ad secundam confirmationem respondeo, amplitudinem empyrei congruam esse præmio electorum, & angustias infernalis carceris pœnæ reproborum: nam ciuitas tam ampla decebat ciues tam dignos. Neque inuerisimile est id quod aliquando à viris piis audiui, vni-euique beatorum tantum spatii attribuendum esse quasi propriam sedem, ac domicilium, quantum totius terræ spatium exæquat: ita vt tantum ibi loci possideat, quantum omnia orbis Regna concluderēt. Ad hoc autem & apta est, & sufficiens empyrei immensitas: cum in firmamento, quod est calum empyreo inferius, qualibet stella, quæ minima eius pars videtur, longè terræ magnitudinem superet. Contra verò carceris inferni angustia aptæ sunt ad pœnam. Cæterum inferni spatium sufficiens esse ad capienda corpora damnatorum sine penetratione, patet ex iis quæ dicuntur Apoc. 14. de lacu excurrente per mille sexcenta, idest ducenta milliaria Italica: quem locum de spatio inferni explicant Ribera, Cornelius, & alii, Quod si accedat proportionaliter latitudo & profunditas, iuxta id quod dicitur Isaia 30. *gehenna preparata, profunda, & dilatata*; continere potest hic locus sine vlla penetratione corporum; milliones hominum innumeros. Et hæc pro responsione ad tertium.

Beatis locus
in celo tot i
terræ spatio
æqualis
assignatur.

Ad quartum principale respondeo, primò hoc argumentum, vt

XL.
Respondetur
ad rationem
sumptam ex
efficacia san-
guinis Chri-
sti.

loquitur Scotus, esse *in plus*; quia efficacia sanguinis Christi si adæ-
quari debet per actum secundum, oporteret, saluari omnes: sicut
sanguis ille est efficax ad salutem omnium. Sicut igitur non præiudi-
cat illius interminatæ efficaciam, quod non saluentur omnes in actu
secundo, sed aliqui: ita neque, quod non saluentur plures, sed pauci.

Ad primam confirmationem respondeo primò nesciri numerum
Angelorum beatorum: cum numerus reprobatorum non habeatur ex
loco allato Apocal. 12. vt ostensum est supra. Respondeo secundò,
datò quod plures sint Angeli electi quàm reprobi: quod videtur val-
de verisimile, & iuxta sensum communem Scholasticorum, adhuc
non currit paritas de hominibus: tum quia breuissima fuit Angelo-
rum via, & nullis peccatorum occasionibus obnoxia: contrà homi-
num diuturna sit via, & innumerabilibus siue carnis illicebis, siue
dæmonum insidiis exposita. Tum quia Angeli electi sunt è statu in-
nocentiæ, & gratiæ originalis: contrà verò homines è massa infecta
peccato. Et sic mirum non est, quod cum omnes ex vi originalis
peccati clusi à gloria, pauciores aliqui ad eam deligerentur,
pluribus in massa infecta permanentibus. Quod si Adam non pec-
casset, non homines aliqui, sed omnes prædestinati fuissent, vt osten-
sum est tom. 2. Theol. lib. 3. q. 15 num. 3 1. & sic, in eo casu par fuisset
ratio, immo maior hominum, quàm Angelorum conditio.

Ad secundam confirmationem respondeo, concessa tanta multitu-
dine Martyrum, nihil ex ea concludi respectiue ad multitudinem
reprobatorum; præsertim cum non sint prædestinati extra eos, qui vt
notat Beda, *coronas ferunt aut de virginitate candidas, aut de passione
purpuratas*. Et ideo antiquitus sanctorum Martyrum festa celebra-
bantur in Ecclesia, dubia plerumque aliorum salute.

Ad tertiam confirmationem respondeo, ex eo quod prædestinati
sint Christi Aulici, colligi potius contrarium: quia magis cedit in
gloriam Principis excellentia Aulicorum, quàm turba. Facit autem
ad maiorem excellentiam Sanctorum illa paucitas & singularitas, vt
unusquisque eorum sit *electus ex millibus*. Quippe, vt notat Hiero-
nymus in Il. 13 *pretiosum dicitur omne quod rarum est*. Prædestinati
igitur, qui Christi familiæ sunt, & Aulici, eò pretiosiores sunt, quò
pauciores. Quæ paucitas non detertere debet à bene operando, sed
ad id maxime incitare. *Non te terreant, vt inquit Hieronymus
epist. 34. descendentes, sed prouocent ascendentes. Nusquam exem-
plum à malis sumitur. Etiam in sæculi rebus à meliori parte incita-
menta virtutum sunt*. Idcirco potius cum paucis arcta via ingre-
dienda, cuius terminus angustissimus; quàm cum multis lata, cuius
terminus angustiam, & finis mors sine fine. Ideo vnumquemque ad-
monet Climacus, *Vine cum paucis, si vis regnare cum paucis*.

FINIS,

INDEX